

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені ЯРОСЛАВА МУДРОГО

Електронне видання

**ПЛАН ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ
І ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ
З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«УПРАВЛІННЯ ВАРТІСТЮ
БІЗНЕСУ»**

**Харків
2019**

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені ЯРОСЛАВА МУДРОГО

Електронне видання

**ПЛАН ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ
І ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ
З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«УПРАВЛІННЯ ВАРТІСТЮ
БІЗНЕСУ»**

для студентів
другого (магістерського) освітньо-кваліфікаційного рівня
галузі знань 07 «Управління та адміністрування»
спеціальності 073 «Менеджмент»
спеціалізації «Бізнес-адміністрування»
заочної форми навчання

Харків
2019

Плани практичних занять і завдання для самостійної роботи з навчальної дисципліни «Управління вартістю бізнесу» для студентів другого (магістерського) освітньо-кваліфікаційного рівня галузі знань 07 «Управління та адміністрування» спеціальності 073 «Менеджмент» спеціалізації «Бізнес-адміністрування» заочної форми навчання / уклад. О. А. Гриценко. Харків: Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, 2019. 35 с.

У к л а д а ч О. А. Гриценко

*Рекомендовано до видання редакційно-видавничою радою
Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого
(протокол № 5 від 14.05.2019 р.)*

© Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого, 2019

Управління вартістю підприємства є надзвичайно важливим через посилення конкурентної боротьби компаній за капітал інвесторів та акціонерів. Крім того, необхідність управління вартістю підприємства диктується сучасними вимогами до ведіння бізнесу, які висуваються до фінансових менеджерів фірм. Управління вартістю компанії є процесом, орієнтованим на довгострокову перспективу, має стратегічне значення для неї. Вартість фірми складається з вартості активів, прибутку та вартості ризику, тому управління вартістю бізнесу означає управління усіма складовими, у кожній з яких свої специфічні інструменти. Ринкова вартість бізнесу дозволяє з великим ступенем точності визначити, наскільки успішним є бізнес, на якому етапі розвитку знаходиться діяльність фірми.

Мета вивчення навчальної дисципліни «Управління вартістю бізнесу» полягає у набутті студентами практичних навиків з організації, оцінки та управління процесом капіталізації фірми, що передбачає всебічне розуміння процесів, пов'язаних з управлінням вартістю бізнесу, усвідомлення того, чим визначається вартість бізнесу та як відбувається його зростання, розгляд теоретичних засад формування вартості бізнесу, основних підходів до її визначення, а також оволодіння практичними знаннями оцінки усіх матеріальних та нематеріальних активів, конкретних моделей управління процесом зростання капіталізації фірми.

Робота на практичному занятті побудована на використанні матеріалів лекції, самостійній та індивідуальній підготовці, включає відповіді на контрольні питання до тем, виконання практичних завдань і тестів. Протягом самостійної роботи студенти мають послуговуватися законодавчими документами, рекомендованою літературою та додатковими матеріалами.

2. ПЛАНИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ І ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Т е м а 1. Теоретичні основи управління вартістю бізнесу

(2 год)

1. Основні поняття управління вартістю бізнесу.
2. Компонентні складові вартості бізнесу. Активи та пасиви компанії. Структура капіталу фірми. Процес капіталізації бізнесу.
3. Управління потенціалом за вартісними критеріями. Управління прибутком.
4. Етапи управління вартістю бізнесу.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Запитання для самоконтролю

1. Які поняття визначають управління вартістю бізнесу?
2. Назвіть компоненти, з яких складається вартість бізнесу.
3. Охарактеризуйте поняття «капітал фірми» та визначте процес капіталізації бізнесу.
4. Наведіть класифікацію капіталу підприємства.
5. Поясніть роль управління прибутком в управлінні вартістю бізнесу.
6. Охарактеризуйте основні стратегії управління прибутком підприємства та назвіть особливості моделі управління прибутком.
7. Чим визначається цикл управління вартістю бізнесу?
8. Коли з'явилася концепція управління, заснованого на вартості? Завдяки яким передумовам?

Практичне завдання

Проаналізуйте складові капіталу та визначте їх роль у вартості бізнесу.

Власний капітал	Власний капітал складає статутний капітал, додатковий капітал, нерозподілений прибуток тощо
Зареєстрований (пайовий) капітал	Наводиться зафіксована в установчих документах сума статутного капіталу, іншого зареєстрованого капіталу, а також пайовий капітал у сумі, яка формується відповідно до законодавства
Капітал у дооцінках	У статті наводять суму дооцінки необоротних активів і фінансових інструментів
Додатковий вкладений капітал	Акціонерні товариства показують суму, на яку вартість реалізації випущених акцій перевищує їхню номінальну вартість
Резервний капітал	Відображають суму резервів, створених відповідно до статутних документів та чинного законодавства за рахунок нерозподіленого прибутку
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	Відображають суму нерозподіленого прибутку або непокритого збитку. Суму непокритого збитку наводять у дужках, що означає від'ємне значення
Неоплачений капітал	Відображають суму заборгованості учасників товариства за внесками до статутного капіталу. Суму наводять у дужках і при обчисленні підсумку розділу беруть з від'ємним значенням

Вилучений капітал	Відображають вартість акцій власної емісії, викуплених товариством в учасників. При обчисленні підсумку беруть від'ємне значення
-------------------	--

Тестові питання

1. *Рисою капіталу, яка не відповідає його змісту, є:*

- а) накопичена цінність;
- б) інвестиційний ресурс;
- в) об'єкт власності та розпорядження;
- г) виробничий ресурс;
- д) трансакційні витрати бізнесу.

2. *Основними завданнями, які вирішуються у процесі управління вартістю бізнесу, є:*

- а) збільшення активів фірми;
- б) збільшення прибутку;
- в) зменшення пасивів фірми;
- г) забезпечення капіталізації бізнесу;
- д) збільшення обсягів продажу.

3. *Позитивні риси, що притаманні власному капіталу:*

а) простота залучення, оскільки рішення приймають власники й менеджери фірми без необхідності отримання згоди інших господарюючих суб'єктів;

б) вища здатність отримання прибутку в усіх сферах діяльності, оскільки при його використанні не потрібна сплата позикового відсотка в усіх його формах;

в) забезпечення фінансової стійкості розвитку підприємства, його платоспроможності у довгостроковому періоді;

г) зниження ризику банкрутства;

д) усі наведені відповіді правильні.

4. *Недоліки, що притаманні власному капіталу:*

- а) обмеженість обсягу залучення;
- б) обмеженість можливостей істотного розширення діяльності підприємства у періоди сприятливої кон'юнктури ринку;
- в) висока вартість порівняно з альтернативними позиковими джерелами формування капіталу;
- г) залежність від рішення власників фірми;
- д) усі надані відповіді правильні.

5. *Основними факторами, що визначають вартість (цінність) бізнесу, є:*

- а) ринкова кон'юнктура;
- б) майбутні вигоди від володіння оцінюваним бізнесом;
- в) витрати на створення аналогічних підприємств;
- г) ступінь контролю над бізнесом і ступенем ліквідності активів;
- д) усе наведене.

6. *Фактори, які не впливають на ризикованість використання капіталу:*

- а) ризик отримання доходів;
- б) ліквідність бізнесу;
- в) збільшення обсягу позикового капіталу;
- г) збільшення власного капіталу;
- д) ринкова кон'юнктура.

7. *Критерії, за якими не розподіляються фактори вартості:*

- а) загальні та специфічні фактори;
- б) за напрямками інвестування капіталу;
- в) за рівнем специфічності факторів (клієнтська база, ефективність використання ресурсів тощо);
- г) за чинниками впливу на витрати компанії;
- д) за рівнем оперативних факторів (ціни на окремі види ресурсів, платіжна політика, наявність постачальників, дефіцит ресурсів, вартість ремонту основних засобів тощо).

8. *Способи, що не можуть використовуватися при збільшенні вартості бізнесу:*

- а) за рахунок збільшення доходу від реалізації та зменшення величини витрат;
- б) завдяки стратегії лідерства за витратами;
- в) підвищення ефективності за допомогою реінжинірингу;
- г) шляхом управління бізнес-портфелем (стратегія диференціації);
- д) скорочення рентабельних виробництв.

9. *Вибір системи стратегічного управління вартістю бізнесу не може визначатися:*

- а) кадровим потенціалом фірми;
- б) ресурсним забезпеченням;
- в) зовнішнім середовищем фірми, бажанням власників фірми;
- г) організаційною структурою системи управління;
- д) можливістю отримання інформації про характер зовнішнього середовища.

10. *Вартісний потенціал компанії пов'язаний передусім з:*

- а) сукупністю ресурсів підприємства;
- б) максимально можливим річним випуском продукції визначеної номенклатури;
- в) можливостями підприємства за найбільш ефективного використання ресурсів;
- г) розміром підприємства;
- д) кількістю робітників.

Методичні поради

Передусім студенти повинні зрозуміти об'єктивні підстави управління вартістю підприємства. Необхідність управління вартістю бізнесу продиктована сучасними вимогами ведіння бізнесу, які висуваються до топ-менеджерів підприємств. Це пов'язано із посиленням конкурентної боротьби компаній за отримання найкращих умов зростання капіталу. Управління вартістю компанії є процесом, орієнтованим на довгострокову перспективу, має стратегічне значення для неї. Вартість фірми складається з *вартості*

активів, прибутку та вартості ризику, тому управління вартістю бізнесу означає управління усіма складовими, кожна з яких потребує використання специфічних інструментів. Менеджери завдяки зростанню вартості бізнесу отримують інформацію про доцільність своїх зусиль з управління компанією.

Основний зміст управління вартістю фірми передбачає процес управління капіталізацією фірми, що означає процес перетворення чистого прибутку в додатковий капітал, додаткові фактори виробництва, у результаті чого досягається збільшення вартості бізнесу. На основі управління вартістю бізнесу будується розробка ринкової стратегії, яка передбачає створення концепції збільшення вартості, визначення цілей та принципів її забезпечення, розробка програми та інструментів.

Управління вартістю будується на аналізі балансу, звіту про прибутки і збитки. Управління вартістю передбачає підтримку розумної рівноваги між довгостроковими і короткостроковими цілями діяльності. Передумовами управління вартістю бізнесу є постійний контроль за обсягом і якістю продукції, що випускається, темпами зростання, досягненням цільового рівня рентабельності.

Вартість компанії визначається її дисконтованими майбутніми грошовими потоками, і нова вартість створюється лише тоді, коли компанія отримує таку віддачу від інвестованого капіталу, яка перевищує витрати на його залучення. На управлінні вартістю будується весь механізм прийняття стратегічних та оперативних рішень.

Сьогодні управління вартістю бізнесу будується на концепції нової управлінської парадигми, яка отримала назву *вартісно-орієнтоване управління* – VBM (Value Based Management). Ця концепція виникла у процесі розвитку фінансового менеджменту як системної діяльності з управління вартістю бізнесу. В основі її лежить вартість фірми, яка розраховується відповідно до моделі Дюпона і дисконтованого грошового потоку. На підставі VBM фінансові менеджери отримують необхідну інформацію про вартість бізнесу та здійснюють планування, моніторинг, оцінку та управління,

забезпечуючи підвищення капіталізації фірми. Основною моделлю, що найкращим чином забезпечує управління вартістю, виступає *модель Дюпона (DuPont)*, яка використовується для визначення потенціалу компанії на основі інтегрального аналізу ефективності використання капіталу підприємства шляхом комбінування таких факторів, як рентабельність продажу, оборотність капіталу, фінансовий важіль (відношення запозиченого капіталу до власних ресурсів фірми), відношення виручки до активів та відношення активів до виручки. На основі методики Дюпона виявляються сильні та слабкі сторони фірми, що дозволяє менеджерам розробляти напрями збільшення вартості капіталу шляхом контролю за витратами, управління активами, збільшення прибутку завдяки маркетингу тощо.

Вивчаючи цю тему, студенти дізнаються, що управління вартістю бізнесу передбачає такі етапи, як а) визначення вартості бізнесу та його основних компонентів; б) аналіз чинників впливу на вартість; в) розробка стратегії збільшення вартості; г) визначення сукупності заходів збільшення вартості бізнесу; д) періодичний аналіз та оцінка послідовності прийнятих рішень, моніторинг та контроль за виконанням розроблених програм.

Т е м а 2. Основні підходи до визначення вартості бізнесу (2 год)

1. Принципи оцінки бізнесу.
2. Види вартості бізнесу.
3. Цілі оцінки бізнесу в парадигмі управління. Інтереси суб'єктів до визначення вартості бізнесу.
4. Вартість бізнесу як об'єкт управління.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Запитання для самоконтролю

1. Яку роль відіграє оцінка у процесі управління

вартістю бізнесу?

2. Яке значення для оцінки вартості бізнесу мають принципи оцінки?

3. Що відображають принципи оцінки?

4. За якою класифікацією розподіляються принципи оцінки?

5. Які риси притаманні ринковій вартості бізнесу?

6. Назвіть види вартості бізнесу.

7. Як впливають на вид вартості бізнесу цілі суб'єктів оцінки?

8. Як вартість бізнесу потрапляє до сфери управління?

9. Які підходи використовуються для оцінки вартості бізнесу?

Практичне завдання

Проведіть порівняльний аналіз видів вартості бізнесу за такими критеріями: мета використання оцінки, умови укладання угоди, інтереси суб'єктів бізнесу, маркетинговий період оцінки, наявність переваг у використанні бізнесу, наявність примусових умов здійснення оцінки.

Тестові питання

1. При здійсненні діяльності з оцінки використовуються такі види вартості об'єкта оцінки:

а) ринкова вартість;

б) інвестиційна вартість;

в) ліквідна вартість;

г) ліквідаційна вартість;

д) усі надані відповіді правильні.

2. Назвіть форму вартості, що виникає за умови, якщо сторони угоди не примушуються для здійснення купівлі-продажу бізнесу:

а) ліквідна;

б) страхова;

в) ринкова;

- г) спеціальна;
- д) інвестиційна.

3. Вид вартості, що виникає за умови, коли бізнес треба продати якнайшвидше:

- а) ринкова;
- б) ліквідна;
- в) страхова;
- г) спеціальна;
- д) інвестиційна.

4. Принцип оцінки, що використовується у випадку, якщо вартість бізнесу визначається розміром економічних вигід, які очікуються від володіння, користування, розпорядження ним:

- а) принцип внеску;
- б) принцип попиту;
- в) принцип очікування;
- г) принцип заміщення;
- д) принцип корисності.

5. Оберіть принцип оцінки, що використовується у разі, коли необхідно передбачити поведінку інвестора, яка полягає в тому, що за придбання бізнесу він не має бажання сплачувати суму, більшу від мінімальної ціни такої самої корисності:

- а) принцип внеску;
- б) принцип попиту;
- в) принцип очікування;
- г) принцип заміщення;
- д) принцип корисності.

6. Вкажіть підхід до оцінки вартості бізнесу, що надає інформацію про можливості його майбутнього функціонування:

- а) витратний;
- б) дохідний;
- в) порівняльний;
- г) сума чистих активів;
- д) метод відновної вартості.

7. Зазначте вартість, якої набуває бізнес, якщо він призначений для використання конкретним суб'єктом, який має особливі вимоги до активів, своє бачення і ставлення до ризиків, можливості їх компенсувати специфічними засобами:

- а) ринкова;
- б) ліквідна;
- в) страхова;
- г) спеціальна;
- д) інвестиційна.

8. Найбільш повним є таке визначення оцінки вартості бізнесу:

а) це цілеспрямований упорядкований процес визначення величини вартості об'єкта у грошовому вираженні з урахуванням впливу на неї факторів у конкретний момент часу в умовах конкретного ринку;

б) визначення ймовірної величини вартості бізнесу;

в) оцінювання вартості бізнесу є результатом його прибутковості;

г) це вибір варіанта розпорядження власністю, складання консолідованих та роздільних балансів;

д) це перевірки доцільності інвестиційних вкладень, визначення допустимої ціни покупки підприємства для включення його до інвестиційного проекту.

9. Відповідно до законодавства ринкова вартість не повинна визначатися у випадку:

а) визначення вартості розміщених акцій товариства, придбаних товариством за рішенням загальних зборів акціонерів або за рішенням ради директорів (наглядової ради) товариства;

б) визначення вартості об'єкта застави, у тому числі при іпотеці;

в) визначення вартості негрошових внесків до статутного капіталу;

г) визначення вартості майна боржника протягом процедур банкрутства;

д) оцінки вартості з метою продажу.

10. Оберіть метод оцінки вартості бізнесу, який найбільше відповідає вимогам управління за критерієм вартості:

- а) метод дисконтованих грошових потоків;
- б) порівняльний метод;
- в) метод вартості чистих активів;
- г) метод ліквідаційної вартості;
- д) метод інвестиційної вартості.

Методичні поради

Базисною умовою здійснення управління вартістю бізнесу є проведення оцінки усіх його складових. Процес оцінювання – це відтворення логіки усіх суб'єктів, що зацікавлені в отриманні інформації про вартість бізнесу. Процес оцінювання вартості бізнесу залежить від багатьох обставин: цілей оцінювання, факторів внутрішнього та зовнішнього середовища фірми, інтересів суб'єктів бізнесу. Інтерес до оцінки вартості бізнесу виявляють різні суб'єкти (власник, підприємець, інвестор, кредитор, страхові компанії, фондові біржі, менеджер тощо). На практичному занятті з'ясується, з якою метою здійснюють оцінювання різні суб'єкти.

В основі оцінки вартості знаходяться її *принципи* – об'єктивно наявні та суб'єктивно застосовані правила та норми оцінки. Об'єктивність принципів пов'язана із їхнім виникненням. Принципи оцінки можна розділити на три групи. Перша група визначає принципи, що засновані на уявленнях користувача, власника: корисність, заміщення, очікування. Друга – пов'язана з експлуатацією власності: вклад, залишкова продуктивність, динаміка доходів, збалансованість. Третя – зумовлена дією ринкового середовища: залежність, відповідність, пропозиція і попит, конкуренція.

В Україні розроблені власні Національні стандарти, які визначають основи, що оцінюють, визначають підходи та інструменти оцінки рухомих та нерухомих речей, цілісних

майнових комплексів, паїв та акцій. Ці національні стандарти спираються на Міжнародні та Європейські стандарти.

Залежно від цілей оцінки, характеру об'єкта, інтересів суб'єктів виникають різні форми та види вартості бізнесу. Вартість може мати як ринкову, так і неринкову форму.

Найбільш поширеною є *ринкова вартість*. Саме вона визначає ринковий характер бізнесу. При визначенні ринкової вартості активів встановлюється найбільш ймовірна ціна, за якою об'єкт оцінки може бути відчужений на дату оцінки на відкритому ринку в умовах конкуренції, коли сторони угоди діють розумно, маючи у своєму розпорядженні усю необхідну інформацію, а на ціну угоди не впливають будь-які надзвичайні обставини.

Поряд із ринковою вартістю є інші форми, умовами виникнення яких є певні конкретні обставини.

Найчастіше на ринку індивідуальних переваг представлена *інвестиційна вартість*. Вона визначається для конкретного інвестора (покупця), який має особливі вимоги до активів, своє бачення перспектив його використання, ставлення до ризиків, можливості їх компенсувати специфічними засобами.

Спеціальна вартість виникає у разі, коли актив має специфічні добавки до його ринкових властивостей. Це відбувається завдяки наявності на ринку певного власника або користувача, для яких актив має більшу цінність, ніж для інших.

Страхова вартість визначається відповідно до умов укладення страхового контракту і залежить від самого об'єкта, можливостей його відтворення, переваг сторін угоди.

Податкова вартість розраховується на базі визначень, що містяться у нормативно-правових і фінансових документах, та відображає умови виникнення податкової трансакції.

Ліквідна вартість виникає, по-перше, у випадку необхідності реалізувати актив у строк, коротший для проведення адекватного для нього маркетингу, а по-друге, у ситуації, коли продавець не схильний продавати, а покупець купує, знаючи про скрутний стан продавця.

Ліквідаційна вартість визначається за умов, що бізнес не може функціонувати і підпадає під банкрутство, а тому необхідно оцінити вартість за умов продажу його основних активів.

Оцінка бізнесу часто будується на визначенні поняття «цілісний майновий комплекс» – це сукупність активів, що забезпечують провадження окремої господарської діяльності на постійній і регулярній основі. Цілісними майновими комплексами можуть бути структурні підрозділи підприємств (цехи, окремі виробництва, дільниці тощо), що мають виробничо-технологічну завершеність і можуть бути виокремлені в самостійні об'єкти господарювання. Якщо об'єктом оцінки стає фірма, то вона розглядається як єдине ціле (особливий товар), до складу якого входять усі види майна, майнових прав, зобов'язань, що функціонують у межах організаційно-правової форми та забезпечують конкретний вид підприємницької діяльності.

Особливої уваги потребує оцінка корпоративних прав, вартості часткового та контрольного інтересу (пакета). Якщо підприємство (фірма) – є товаром, то корисність його функціонування визначається бізнесом, тобто спроможністю використовувати усі матеріальні та нематеріальні фактори у такий спосіб, щоб вони забезпечували своїм власникам певний дохід. Тому вартість бізнесу більшою мірою визначається не витратами на його здійснення (це вартість підприємства), а ринковими можливостями (корисними властивостями). Через це бізнес можна передати в нематеріальній формі, наприклад, репутацію, гудвіл, франчайзинг (надання торгової марки, планів, ринкової стратегії, послуг з контролю якості тощо).

Цінність бізнесу визначається не витратами на його відтворення, а вигідністю отримання певних правочинів (права на користування, отримання доходу, неможливість втручання, наслідування, віндикацію, заборону шкідливого впливу на інших людей чи речі та ін.).

Найбільше у ринковій економіці цінуються права абсолютної власності, але вона теж має певні обмеження. Вони можуть носити внутрішній, як, наприклад, сумісно-нероздільна

власність, і зовнішній характер. В останньому випадку мають місце обмежувальні та обтяжливі права. Обмежувальні права – це права третіх осіб, що обмежують права власника щодо користування та розпорядження його майном (застава, іпотека, судовий позов, опікунство). Обтяжливі права дозволяють третім особам користуватися майном, що перебуває у власності інших суб'єктів (оренда, концесія, сервітути, емфітевзиси, суперфіції, довірче управління). За цих умов треба розуміти, що ці права можуть мати свою власну вартість або впливати на вартість бізнесу загалом.

Т е м а 3. Організація процесу управління вартістю бізнесу (2 год)

1. Фактори впливу на управління розвитком вартості бізнесу.
2. Принципи організації управління вартістю бізнесу. Транспарентність та відкритість бізнесу. Наявність вартісного мислення.
3. Управління прибутком з метою збільшення інвестиційної привабливості. Критерії ефективності управління вартістю фірми.
4. Сучасні інструменти та етапи вартісного управління.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Запитання для самоконтролю

1. Які фактори впливають на управління розвитком вартості бізнесу?
2. Якими способами можна управляти вартістю бізнесу?
3. Якими принципами слід керуватися в управлінні вартістю бізнесу?
4. Що являє собою «вартісне мислення»? Яку роль воно виконує в управлінні вартістю бізнесу?

5. Які заходи використовуються у процесі реструктуризації бізнесу?
6. Як здійснюється реінжиніринг?
7. Які інструменти використовуються у процесі управління прибутком?
8. Які етапи проходить процес управління вартістю бізнесу?
9. Які елементи системи управління вартістю бізнесу є обов'язковими?

Практичне завдання

Ознайомтеся з презентацією професіонального тренера з розробки проєктів управління вартістю компанії «Гнучкі технології», що розміщена на сайті: http://gibtech.ru/file/vebinars/upravlenie_stoimost_yu_proekta.pdf Скористуйтеся нею для розробки власного проєкту відомої вам фірми.

Тестові питання

1. *Укажіть процеси, які необхідно передбачити при розробці системи управління вартістю бізнесу:*

- а) ініціація процесу;
- б) планування;
- в) оцінювання;
- г) розробка бюджету;
- д) усі надані відповіді правильні.

2. *Управління вартістю включає:*

- а) вплив на фактори, що виникають при розробці плану;
- б) управління фактичними змінами;
- в) моніторинг збільшення вартості;
- г) виконання плану зі збільшення вартості бізнесу;
- д) усі надані відповіді правильні.

3. При управлінні вартістю бізнесу необхідно враховувати такі фактори:

- а) ринкова кон'юнктура;
- б) перспективні вигоди від володіння бізнесом;
- в) витрати на створення аналогічного бізнесу;
- г) ступень ліквідності активів;
- д) природні умови.

4. Ознакою наявності вартісного мислення є:

- а) бачення фінансового завдання у максимізації вартості бізнесу, що базується на науковому аналізі розуміння того, які параметри діяльності впливають на вартість компанії;
- б) бачення фінансового завдання у максимізації ціни активів;
- в) бажання продати фірму за найвищою ціною;
- г) критичне осмислення внутрішніх умов функціонування бізнесу;
- д) бачення вартісної природи бізнесу.

5. Під реструктуризацією бізнесу розуміється:

- а) зміна складу елементів, їх функцій, зв'язків між ними при збереженні основних властивостей об'єкта;
- б) корінна зміна профілю бізнесу;
- в) модернізація основних підрозділів фірми;
- г) зміна окремих елементів майнового комплексу фірми;
- д) переформування структури управління.

6. Оберіть, специфіка якої моделі управління вартістю бізнесу орієнтується на виникнення синергетичного ефекту:

- а) модель А. Дамодарана;
- б) модель «Пентагон»;
- в) модель К. Уолша;
- г) модель збалансованої системи показників;
- д) модель управління прибутком.

7. Модель, у якій ключова роль відводиться

реструктуризації як інструменту управління вартістю:

- а) модель А. Дамодарана;
- б) модель «Пентагон»;
- в) модель К. Уолша;
- г) модель збалансованої системи показників;
- д) модель управління прибутком.

8. *Специфічна ознака, яка притаманна моделі управління прибутком суб'єкта господарювання, це така, за якої:*

- а) об'єктом управління є не факторний, а результируючий показник – прибуток як результат взаємодії витрат суб'єкта господарювання та його доходів;
- б) об'єктом управління стає кількісний розмір прибутку;
- в) об'єктом управління стає нерозподілений прибуток;
- г) об'єктом управління стає прибуток, що розподіляється на дивіденди;
- д) об'єктом управління є майбутній прибуток з врахуванням податку.

9. *На вибір системи стратегічного управління вартістю бізнесу не впливає:*

- а) кадровий потенціал фірми;
- б) схема організаційної структури системи управління;
- в) характер інформації про ринкову кон'юнктуру;
- г) місце фірми на ринку певного товару або послуги;
- д) державне фінансування.

10. *Операційний прибуток виступає як:*

- а) загальний критерій вартості бізнесу;
- б) специфічний критерій вартості бізнесу;
- в) оперативний критерій вартості бізнесу;
- г) єдиний критерій рентабельності;
- д) показник рентабельності.

Методичні поради

Управління вартістю слід розуміти як єдність вартісного мислення та управлінських інструментів (процесів і систем), що необхідні для перекладу цього мислення на мову конкретних дій. Загальною умовою управління бізнесом є вартісне мислення, яке будується на використанні чітких правил, стандартів, образів, у яких поєднуються вартісні аспекти діяльності та суспільні цінності (захист навколишнього середовища та безпечний розвиток). Вартісне мислення будується на науковому аналізі, розумінні того, які параметри діяльності впливають на вартість компанії.

Обов'язковими елементами регулярної системи управління вартістю є:

- наявність ефективного власника, який орієнтується на капіталізацію бізнесу;
- розробка сукупності інструментів управління вартістю;
- менеджмент, кваліфікація якого надає йому можливість володіти інструментами управління бізнесом на усіх етапах його функціонування;
- система моніторингу за реалізацією програми управління;
- система контролю з боку всіх заінтересованих сторін;
- система мотивування менеджерів в усіх підрозділах.

Студенти повинні зрозуміти, що управління вартістю бізнесу здійснюється багатьма способами, що характеризуються різним змістом, інструментами та принципами. Для кожного способу управління вартістю виникають свої специфічні ризики.

Перший спосіб – модернізація діючого виробництва, будівництво нових виробничих потужностей та розширення інфраструктури, підвищення якості продукції відповідно до зростаючих потреб ринку. *Другий спосіб* – реформування (комплексний та системний процес змін у фірмі з метою створення найефективніших умов діяльності), реструктуризація (цілеспрямовані зміни структури підприємства, його підрозділів, основних елементів капіталу відповідно до змін зовнішнього середовища). *Третій спосіб* – організація

реінжинірингу бізнес-процесів, що передбачає фундаментальне переосмислення і радикальне перепроєктування бізнес-процесів для досягнення максимального ефекту виробничо-господарської і фінансово-економічної діяльності.

Весь процес підготовки до управління вартістю підприємства, як правило, здійснюється у чотири етапи, кожен з яких має специфічний зміст та цілі. Студентам необхідно з'ясувати характеристику кожного етапу.

На першому етапі здійснюється аналіз ситуації (діагностика й оцінка поточної вартості компанії (бізнесу). *На другому етапі* – коригування стратегії розвитку в напрямі збільшення вартості. *На третьому* – розробка плану заходів (бізнес-плану) відповідно до обраної стратегії. *На четвертому* – починається реалізація плану впровадження системи управління вартістю.

Існують різні моделі управління вартістю бізнесу, серед яких найбільш теоретично і практично ґрунтовними є:

- *модель А. Дамодарана* (призначена для корпоративних структур);

- *модель «Пентагон»* (заснована на ключовій ролі реструктуризації як інструменту управління вартістю);

- *модель К. Уолша* (з'єднує традиційний підхід до фінансового аналізу діяльності компанії, що базується на фінансових коефіцієнтах, і новий напрям аналізу компаній, заснований на оцінці її вартості);

- *модель збалансованої системи показників* (ця система показників дозволяє сформувати наскрізну систему контрольованих показників діяльності компанії, орієнтованої на зростання вартості як компанії, так і її окремих підрозділів і окремих співробітників). У моделі управління прибутком цілісно інтегруються функціонально-організаційні блоки (наприклад, інвестування, фінансування, управління дебіторською та кредиторською заборгованістю та інші); основним орієнтиром виступає управління процесом фінансування за рахунок власного капіталу. Ця модель управління прибутком пов'язана з виникненням операційного синергетичного ефекту, який з'являється внаслідок економії на

операційних витратах за рахунок об'єднання служб маркетингу, обліку, збуту. Крім того, об'єднання може привести до зміцнення позиції компанії на ринку, отримання технологічного ноу-хау, торгової марки, що сприяє не тільки зниженню витрат, а й диференціації продукції, що випускається. Економічні вигоди утворюються завдяки більш раціональному використанню їхнього загального фінансового потенціалу, взаємодоповнення технологій та продуктів, що випускаються, можливості зниження поточних витрат виробництва.

3. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

навчально-методичне забезпечення навчальної дисципліни

База даних «Навчальний електронний інформаційний комплекс «Економічна теорія» / зареєстр. Державною службою інтелектуальної власності України, свід-во про реєстрацію авторського права на твір № 60215 від 18.06.2015 р. URL: http://neik.nlu.edu.ua/auth_page/index.html

Управління вартістю бізнесу: програма навч. дисципліни / уклад. О. А. Гриценко. Харків: Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, 2018.

Стандартизований електронний навчально-методичний комплекс кафедри економічної теорії. URL: http://library.nlu.edu.ua/index.php?option=com_k2&view=itemlist&task=category&id=149:kafedra-ekonomichnoi-teorii&Itemid=151

інформаційне забезпечення навчальної дисципліни

нормативно-правові акти

Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. № 436-IV (зі змін. та допов.). *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 18, 19-20, 21-22. Ст. 144. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/436-15>

Про Антимонопольний комітет України: Закон України від 26.11.1993 р. № 3659-XII (зі змін. та допов.). *Відомості Верховної Ради України*. 1993. № 50. Ст. 472. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3659-12>

Про банки і банківську діяльність: Закон України від 07.12.2000 р. № 2121-III (зі змін. та допов.). *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 5-6. Ст. 30. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2121-14>

Про господарські товариства: Закон України від 19.09.1991 р. № 1576-XII (зі змін. та допов.). *Відомості Верховної Ради України*. 1991. № 49. Ст. 682. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1576-12>

Про експертну грошову оцінку земельних ділянок: постанова Кабінету Міністрів України від 11.10.2002 р. №1531-2002-п. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1531-2002-%D0%BF>

Про затвердження Методики оцінки майна: постанова Кабінету Міністрів України від 10.12.2003 р. № 1891. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1891-2003-%D0%BF>

Про затвердження Національного стандарту № 1 «Загальні засади оцінки майна та майнових прав»: постанова Кабінету Міністрів України від 10.09.2003 р. № 1440. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1440-2003-%D0%BF>

Про затвердження Національного стандарту № 2 «Оцінка нерухомого майна»: постанова Кабінету Міністрів України від 28.11.2004 р. № 1442. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1442-2004-%D0%BF>

Про затвердження Національного стандарту № 3 «Оцінка цілісних майнових комплексів»: постанова Кабінету Міністрів України від 29.11.2006 р. № 1655. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1655-2006-%D0%BF>

Про затвердження Національного стандарту № 4 «Оцінка майнових прав інтелектуальної власності»: постанова Кабінету Міністрів України від 03.10.2007 р. № 1185. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1185-2007-%D0%BF>

Про захист економічної конкуренції: Закон України від 11.01.2001 р. № 2210-III (зі змін. та допов.). *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 12. Ст. 64. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2210-14>

Про інвестиційну діяльність: Закон України від 18.09.1991 р. № 1560-XII (зі змін. та допов.). *Відомості Верховної Ради України*. 1991. № 47. Ст. 646. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1560-12>

Про інноваційну діяльність: Закон України від 04.07.2002 р. № 40-IV (зі змін. та допов.). *Відомості Верховної Ради України*. 2002. № 36. Ст. 266. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/40-15>

Про Національний банк України: Закон України від 20.05.1999 р. № 679-XIV (зі змін. та допов.). *Відомості Верховної Ради України*. 1999. № 29. Ст. 238. URL:

<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/679-14>

Про охорону прав на зазначення походження товарів: Закон України від 16.06.1999 р. № 752-XIV. *Відомості Верховної Ради України*. 1999. № 32. Ст. 267. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/752-14>

Про охорону прав на знаки для товарів та послуг: Закон України від 15.12.1993 р. № 3689-XII. *Відомості Верховної Ради України*. 1994. № 7. Ст. 36. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3689-12>

Про охорону прав на промислові зразки: Закон України від 15.12.1993 р. № 3688-XII. *Відомості Верховної Ради України*. 1994. № 7. Ст. 34. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3688-12>

Про охорону прав на топографії інтегральних схем: Закон України від 05.11.1997 р. № 621/97-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1998. № 8. Ст. 28. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/621/97-%D0%B2%D1%80>

Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні: Закон України від 12.07.2001 р. № 2658-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 47. Ст. 25. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2658-14>

Про підприємництво: Закон України від 07.02.1991 р. № 698-XII (зі змін. та допов.). *Відомості Верховної Ради УРСР*. 1991. № 14. Ст. 168. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/698-12>

Про Порядок грошової оцінки земель несільськогосподарського призначення (крім земель населених пунктів): наказ Державного комітету України по земельних ресурсах від 29.08.1997 р. № 86/19/148/86/76/88.

Про схвалення Концепції розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018-2020 роки та затвердження плану заходів щодо її реалізації: розпорядження Кабінет Міністрів України від 17.01.2018 р. № 67-р. URL: <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/pro-shvalennya-koncepciyi-rozvitku-cifrovoyi-ekonomiki-ta-suspilstva-ukrayini-na-20182020-roki-ta-zatverdzhennya-planu-zah>

Про цінні папери та фондовий ринок: Закон України від

23.02.2006 р. № 3480-IV (зі змін. та допов.). *Відомості Верховної Ради України*. 2006. № 31. Ст. 268. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3480-15>

Основна література

підручники

Шелудько В. М. Фінансовий менеджмент: підручник. 2-ге вид. Київ: Знання, 2013. 375 с.

навчальні посібники

Бабій О. М., Малишко В. С., Пудичева Г. О. Управління вартістю підприємства. Одеса: ОНЕУ, 2016. 217 с.

Бабій О. М., Сабадирьова А. Л., Куклінова Т. В. Потенціал і розвиток підприємства: навч. посіб. Одеса: ОНЕУ, 2013. 343 с.

Бочаров В. В. Самонова И. Н., Макарова В. А. Управление стоимостью бизнеса: учеб. пособие. Санкт-Петербург: СПбГУЭФ, 2009. 124 с.

Валдайцев С. В. Оценка бизнеса. Москва: ТК Велби; Проспект, 2004. 360 с.

Василенко В. О. Антикризове управління підприємством: навч. посіб. 2-ге вид., випр. і допов. Київ: Центр навч. літ., 2005. 504 с.

Гараникова Л. Ф. Оценка стоимости предприятия: учеб. пособие. Изд. 1-е. Тверь: ТГТУ, 2007. 140 с.

Коваленко Л. О., Ремньова Л. М. Фінансовий менеджмент: навч. посіб. 2-ге вид., перероб. і допов. Київ: Знання, 2005. 485 с.

Круш П. В. Полішук С. В. Оцінка бізнесу: навч. посіб. Київ: Центр навч. літ., 2004. 264 с.

Кузнецова Т. В., Красовська Ю. А., Подлевська О. М. Управління потенціалом підприємства: навч. посіб. Рівне: НУВГП, 2016. 109 с.

Мец В. О. Економічний аналіз фінансових результатів та фінансового стану підприємства: навч. посіб. Київ: КНЕУ,

1999. 132 с.

Управління потенціалом підприємства: метод. вказівки для самост. роботи студентів заочної форми навчання за спеціальністю 7.050107-Економіка підприємства / уклад.: І. М. Писаревський, Т. А. Пушкар. Харків: ХНАМГ, 2007. 35 с.

Фінансовий менеджмент: підручник / кер. кол. авт. і наук. ред. А.М. Поддєрьогін. Київ: КНЕУ, 2005. 535 с.

Шиян А. А. Економічна кібернетика: вступ до моделювання соціальних і економічних систем: навч. посіб. Львів: Магнолія 2006, 2007. 228 с.

Ярошевич Н. Б. Фінанси підприємств: навч. посіб. Київ: Знання, 2012. 341 с.

монографії

Дамодаран А. Инвестиционная оценка: инструменты и методы оценки любых активов / пер. с англ. 2-е изд. Москва: Альпина Бизнес Букс, 2004. 342 с.

Економічний аналіз і діагностика стану сучасного підприємства / Т. Д. Костенко, Є. О. Підгора, В. С. Рижиков та ін. Київ: ЦНЛ, 2005. 400 с.

Костирко Р. О., Тертична Н. В., Шевчук В. О. Комплексна оцінка вартості підприємства: монографія / за заг. ред.

М. Г. Чумаченка. 2-ге вид. перероб. і допов. Харків: Фактор, 2008. 278 с.

Коупленд Т. Стоимость компании: оценка и управление. 2-е изд. / пер с англ. Москва: ЗАО «Олимп-Бизнес», 2002. 576 с.

Мендрул О. Г. Управління вартістю підприємств: монографія. Київ: КНЕУ, 2002. 272 с.

Момот Т. Оцінка вартості бізнесу: сучасні технології. Харків: Фактор, 2007. 224 с.

Паргин Г. О. Управління витратами підприємства: концептуальні засади, методи та інструментарій: монографія. Київ: УБС НБУ, 2008. 219 с.

Скотт М. Факторы стоимости: руководство для менеджеров по выявлению рычагов создания стоимости / пер. с англ. Москва: Альпина-бизнес, 2000. 432 с.

Уолш К. Ключевые показатели менеджмента. Как анализировать, сравнивать, контролировать данные, определяющие стоимость компании / пер. с англ. Москва: Дело, 2000. 516 с.

Савчук В. П. Стратегия + Финансы: уроки принятия бизнес-решений для руководителей. Киев: Companion Group, 2009. 352 с.

Додаткова література

Срофеева Т. А. Підходи до оцінювання вартості бізнесу: проблеми їх використання. *Наукові записки*. 2007. Т. 68. Екон. науки. С. 25–33.

Королькова І., Королькова О. Щодо управління вартістю підприємства на основі збалансованої системи показників на вітчизняних підприємствах. *Економіка підприємства*. 2010. № 9. С. 49–51.

Леонов Д., Стеценко Б. Факторний аналіз фінансового стану акціонерного товариства методом Дюпон (у контексті оцінки ефективності корпоративного фінансового управління). *Ринок цінних паперів України*. 2006. № 1–2. С. 47–55.

Муқан О. В. Системний підхід до корпоративного управління. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. 2006. № 552. С. 418–424.

Островська Г. Управління вартістю: сучасні інструменти оцінки корпоративної ефективності. *Світ фінансів*. 2008.

№ 3 (16). С. 106–117.

Островська Г., Серединська І. Огляд теоретичних концепцій стратегічного управління на основі зростання вартості. *Галицький економічний вісник*. 2009. № 1. С. 10–18.

Павловец В. Введение в оценку стоимости бизнеса. *Корпоративный менеджмент*. URL: [http://www.cfin.ru/finanalysis/ value.shtml](http://www.cfin.ru/finanalysis/value.shtml) (дата звернення: 10.01.2019).

Терещенко О. О., Стецько М. В. Управління вартістю

підприємства в системі фінансового менеджменту. *Фінанси України*. 2007. № 3. С. 91–99.

Тивончук І. О. Вимірювання синергічного ефекту злиття та поглинання підприємств. *Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України*. 2008. Вип. 6. С. 39–51.

Антикризове управління фінансами підприємства. URL: https://pidruchniki.com/1346020452151/finansy/antikrizove_upravlinnya_finansami_pidpriyemstva (дата звернення: 10.01.2019).

Антикризове фінансове управління підприємством. URL: <https://studfiles.net/preview/5392834/> (дата звернення: 10.01.2019).

Основи антикризового фінансового управління підприємством. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=1773> (дата звернення: 10.01.2019).

Реструктуризація підприємств у системі антикризового фінансового управління. URL: <https://studfiles.net/preview/5392834/page:7/> (дата звернення: 10.01.2019).

Фінансова санація як складова антикризового управління. URL: <https://studfiles.net/preview/5392834/page:5/> (дата звернення: 10.01.2019).

Інтернет-ресурси

Електронний архів-репозитарій Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого. URL: <http://dspace.nlu.edu.ua/>

Офіційний веб-портал органів виконавчої влади України. URL: <http://www.kmu.gov.ua>

Офіційний портал Верховної Ради України. URL: <http://rada.gov.ua/>

Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>

Офіційний сайт збірника наукових праць «Економічна теорія та право». URL: <http://econtlaw.nlu.edu.ua>

Офіційний сайт Інституту демографії та соціальних досліджень імені М. В. Птухи Національної академії наук

України. URL: <http://www.idss.org.ua>

Офіційний сайт Інституту економіки та прогнозування Національної академії наук України. URL: <http://ief.org.ua>

Офіційний сайт Інституту економічних досліджень та політичних консультацій. URL: <http://www.ier.com.ua>

Офіційний сайт Міжнародного валютного фонду. URL: <http://www.imf.org/external/>

Офіційний сайт Міністерства економічного розвитку і торгівлі України. URL: <http://www.me.gov.ua>

Офіційний сайт Міністерства фінансів України. URL: <http://www.minfin.gov.ua>

Офіційний сайт наукового журналу «Економіка України». URL: <http://www.economukraine.com.ua/index.php>

Офіційний сайт науково-теоретичного журналу «Економічна теорія». URL: <http://etet.org.ua>

Офіційний сайт Національного банку України. URL: <http://www.bank.gov.ua>

Офіційний сайт Національного інституту стратегічних досліджень. URL: <http://www.niss.gov.ua>

Офіційний сайт Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського. URL: <http://www.nbu.gov.ua>

Офіційний сайт Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку. URL: <http://www.ssmc.gov.ua>

Офіційний сайт Світового банку. URL: <http://www.worldbank.org/uk/country/ukraine>

Офіційний сайт Світової організації торгівлі. URL: <https://www.wto.org>

Сайт «Мережа аналітичних центрів України». URL: <http://www.intellect.org.ua>

Journal website «Journal of Economic Theory». URL: <https://www.journals.elsevier.com/journal-of-economic-theory>

4. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РІВНЯ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ

Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни «Управління вартістю бізнесу» виставляється у залікову книжку відповідно до такої шкали:

Оцінка за шкалою ECTS	Визначення	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за 100-бальною шкалою, що використовується в НЮУ ім. Ярослава Мудрого
A	Відмінно – відмінне виконання, лише з незначною кількістю несуттєвих помилок	зараховано	90 – 100
B	Дуже добре – вище середнього рівня з кількома помилками		80 – 89
C	Добре – у цілому правильна робота з певною кількістю незначних помилок		75 – 79
D	Задовільно – непогано, але зі значною кількістю недоліків		70 – 74
E	Достатньо – виконання задовольняє мінімальні критерії		60 – 69
FX	Незадовільно – потрібно попрацювати перед тим, як перескласти	не зараховано	35 – 59
F	Незадовільно – необхідна серйозна подальша робота, обов'язковий повторний курс		0 – 34

5. ПИТАННЯ ДО ЗАЛІКУ

1. Основні поняття управління вартістю бізнесу.
2. Компонентні складові вартості бізнесу.
3. Активи та пасиви компанії.
4. Структура капіталу фірми.
5. Процес капіталізації бізнесу.
6. Управління потенціалом за вартісними критеріями.
7. Управління прибутком.
8. Етапи управління вартістю бізнесу.
9. Роль оцінки у процесі управління вартістю бізнесу.
10. Об'єктивні принципи оцінки.
11. Класифікація принципів оцінки.
12. Основні риси ринкової вартості бізнесу.
13. Види вартості бізнесу.
14. Цілі оцінки та їх вплив на вид вартості бізнесу.
15. Вартість бізнесу як об'єкт управління.
16. Основні оціночні підходи до визначення вартості бізнесу.
  17. Умови, фактори та сфера використання витратного підходу.
  18. Методи оцінки вартості бізнесу з позицій витратного підходу.
  19. Умови, фактори та сфера використання дохідного підходу.
  20. Фінансові функції грошей.
  21. Вартість грошей у часі.
  22. Поняття потенційного, дійсного та операційного доходів.
  23. Методи оцінки вартості з позиції дохідного підходу.
  24. Умови, фактори та сфера використання порівняльного підходу.
  25. Методи оцінки вартості з позиції порівняльного підходу.
  26. Основні мультиплікатори в оцінці бізнесу.
  27. Особливості нерухомих активів.
  28. Види нерухомих активів.

29. Управління інвестиційним потенціалом нерухомих активів.
30. Методи оцінки земельної власності та нерухокої власності.
31. Роль та значення нематеріальних активів у капіталізації вартості фірми.
32. Визначення вартості майнових прав інтелектуальної власності.
33. Управління інвестиціями у нематеріальні активи.
34. Управління гудвілом.
35. Особливості управління корпоративними правами компанії.
36. Особливості функціонування корпоративних цінних паперів.
37. Оцінка корпоративних прав.
38. Особливості дивідендної політики фірми.
39. Фактори впливу на управління розвитком вартості бізнесу.
40. Принципи організації управління вартістю бізнесу. Транспарентність та відкритість бізнесу.
41. Особливості вартісного мислення.
42. Управління прибутком з метою збільшення інвестиційної привабливості.
43. Критерії ефективності управління вартістю фірми.
44. Сучасні інструменти та етапи вартісного управління.
45. Передумови виникнення кризового стану фірми.
46. Концепція антикризового управління бізнесом.
47. Основні способи антикризового управління.
48. Механізми протидії кризовим процесам.
49. Управління вартістю фірми у процесі санації й реорганізації фірми.
50. Основні відмінності реструктуризації та реконструкції бізнесу.

ЗМІСТ

1. Загальні поради.....	3
2. Плани практичних занять і завдання для самостійної роботи...4	
3. Список рекомендованих джерел.....	23
4. Критерії оцінювання рівня підготовки студентів.....	31
5. Питання до заліку.....	32

Навчальне видання

Електронне видання

**ПЛАН ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ
І ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ
З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«УПРАВЛІННЯ ВАРТІСТЮ
БІЗНЕСУ»**

для студентів
другого (магістерського) освітньо-кваліфікаційного рівня
галузі знань 07 «Управління та адміністрування»
спеціальності 073 «Менеджмент»
спеціалізації «Бізнес-адміністрування»
заочної форми навчання

У к л а д а ч   ГРИЦЕНКО Олена Аврамівна

Відповідальна за випуск *Л. С. Шевченко*

Редактор *Л. М. Рибалко*

Комп'ютерна верстка *А. В. Старжинської*